

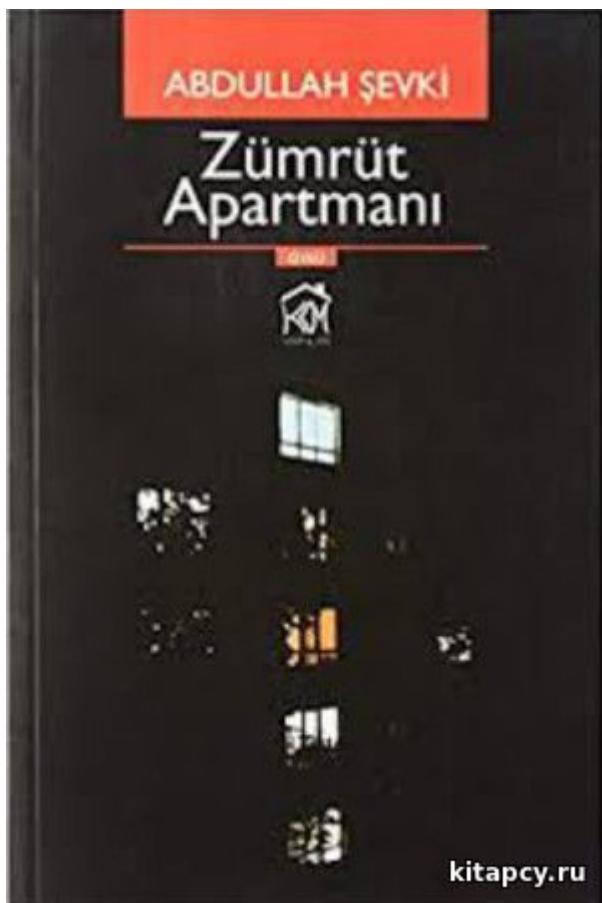
Edepsizligiň başlanan ýerinde edebiýat guitarar...

Category:

Edebi

tankyt, Filosofiýa, Hekaýalar, Kitapcy, Nukdaýnazar, Sözler
написано kitapcy | 22 января, 2025

Edepsizligiň başlanan ýerinde edebiýat guitarar... EDEPSIZLIGIŇ
BAŞLANAN ÝERINDE EDEBIÝAT GUTARAR...

- **ýa-da Türkiyäni aýaga galdyran pedofiliýa mazmunly kitabyň awtory hakynda**

Türkiyäniň «Kurgu Kültür Merkezi» neşirýaty tarapyndan türk ýazyjysy Abdylla Şewkiniň «Zümerret jaý» («Zümrüt Apartmanı») kitabyndaky pedofiliýa ýaly jynsy azgynlyga meýil etdiriji setirler Türkiyäni aýaga galdyrdy we Ankara prokuraturasy tarapyndan bu boýunça derñew işi açyldy.

Aslynda ýazyjynyň bu kitaby 2013-nji ýylда çap edilen eken. Emma kitapda pedofiliýany beýan edýän setirleriň barlugu internet sahypalarynda paýlaşylansoň mälim bolup galdy.

Şewkiniň kitabynda beýan edilen jümlelere internet okyjylary tarapyndan «barypýatan haýasyzlyk» diýip baha berildi. Internet okyjylary kitabyň haýal etmän kitap dükanlaryndan we okyjylardan toplanylmagynyň we satuwdan aýrylmagynyň gerekligini aýtdylar. Agzalan kitap boýunça derñew işleriniň başlanylmasyny talap edip, degişli ýerlere ýüz tutanlar hem boldy.

■ Garaşylsy ýaly hem boldy: Derñew işi açyldy

Gelip düşen habarlardan soň Türkîyäniň medeniýet we turizm ministrliginiň aýyplaw talapnamasy esasynda kitapda ýerleşen jümleler boýunça Türkîyäniň jenaýat kodeksiniň 226-njy maddasynda görkezilen «jynsy azgynyçlykda» aýyplap, Ankara şäheriniň prokuraturasy Abdylla Şewkini tussag astyna aldy. Türkîyäniň maşgala, zähmet we sosial hyzmatlar ministrliginden berlen beýannamada, agzalan kitapdaky jümleleriň Jenaýat kodeksiniň 226-njy maddasynda görkezilen aýyplara gabat gelýändigi üçin ýazyjy bilen birlikde kitabı çap edenleriň we satuwa çykaranlaryň hem kanuny esasda jogapkärçilige çekiljekdigini mälim etdi.

Prokuratura hem öz gezeginde Medeniýet we turizm ministrliginiň aýyplaw namasy esasynda Abdylla Şewkiniň TJK-niň 226-njy maddasynda görkezilen «jynsy azgynyçlykdan» bilen kanuny jogapkärçiliğin başlanandygyny tassyklady.

■ Maşgala ministrliginden hem aýyplaw talapnamasy geldi

Maşgala, zähmet we sosial hyzmatlar ministrligi hem agzalan kitabıň ýazyjysy, kitabı çap eden, satuwa çykaranlar boýunça derñew işiniň açylmasyny talap etdi.

Ministrlik internet sahypalarynda we teleýaýlym habarlarynda berlen habarlardan soň, 2013-nji ýylda neşir edilen kitapda pedofiliýanyň wagyz edilendiginiň doly anyklanandygyny aýtdy. Beýannamada «çagalarymyzyň belent ruhunu we jemgyýetçilik ahlak gurlusyny gorap saklamak biziň iň wajyp meselämizdir. Ministrliğimiz tarapyndan çagalarymyzyň ruhy, psihologiki we fiziki ösüşine ters täsir edip biljek dürli ýaramazlyklara

garşy ýadawsyz göreşimiz mundam beýlæk hem dowam eder» diýen sözlere ýer berildi.

■ Ahlaksyz kitabyň awtoryna arka çykýanlar hem tapyldy: «Çepe esermişin!»

«Zümerret daş» eserinde ulanýan ahlaksyz sözleri bilen jemgyýeti sarsgyna salan ýazyjy Abdylla Şewkä kitaby çap eden «Kurgu Kültür» neşirýatynyň hojaýyny Yayınları'nın sahibi Alaeddin Topçy arka çykdy.

www.yeniakit.com.tr saýtynyň habarçylarynyň sowallaryny jogaplan A.Topçy: «Ýazyjymyz Abdylla Şewkä näme üçin hüjüm edilýändigine düşünemok. Bu kitap ceper eserden başga zat däl ahyryn» diýdi.

■ «Zümrüt jaýyndan» soñ ýene bir haýasız kitap Elif Şafakdan geldi...

Pedofiliýany suratlandyrýan wejeraçylykly jümleleriň ýer alan «Zümerret jaý» kitabynyň awtory Abdylla Şewki Türkýede «Amerikany açanok». Ýazyjy Elif Şafahyň «Mährem» atly kitabynda hem kämillik ýaşyna ýetmedik çagalaryň garşysyna amala aşyrylýan jynsy azgynçylygyň beýan edilýändigi ýuze çykdy. Elif Şafak «Doğan Kitap» neşirýaty tarapyndan neşir edilen «Mährem» atly kitabynyň 238-239-240-njy sahypalarynda Abdylla Şewkiden has öte geçip, bihaýaçylykly kartinalary suratlandyrypdyr. Muňa garamazdan agzalan iki bolgusuz kitabyň hem onlaýn satuw saýty arkaly satylmagy dowam edýär.

■ Näme üçin Elif Şafagy ýazgarýan ýok?

Abdylla Şewkiniň bihaýaçylykly setirleriniň üstünde internet sahypalarynda gowur turup durka, intelligensiýanyň wekillerinden hem seslenme geldi. 2000-nji ýylda «Metis», 2016-njy ýylda «Doğan Kitap» neşirýatlary tarapyndan çap edilen kitaba näme üçin häli-häzire çenli ýalandan-çyndan tankydy bellik gelmändigi herkesi geň galdyrdy. Tankydy bellik edilmänliginden hem beteri, «Doğan Kitap» tarapyndan 66-njy neşiri çylan kitap Türkýäniň Ýazyjylar birleşigi tarapyndan

«Iň gowy roman» baýragyny hem alypdyr. Ýogsa-da, aç-açan pedofiliýany ündeýän esere Türkiýäniň Ýazyjylar birleşigi nädip baýrakly orny berip bildikä?

■ Türkîyäniň Yaşlar guramasy kitaby gazaply ýazgardy

Kiçijik çaganyň garsysyna amala aşyrylýan jynsy azgynçyligy şöhwetli şekilde suratlandyrylan «Zümerret jaý» kitabyna Türkîyäniň Yaşlar guramasy hem biperwaý galmadı. Guramanyň agzalary neşirýatyň Ankaradaky binasynyň öňüne gelip, çykyş etdiler. Yaşlar guramasynyň Ankara şäheri boýunça bölümineniň başlygy Anıl Eren Ýıldız we ýygnanşyga gatnaşan ýaşlar «Türkiýäni bular ýaly çüýremeleriň eline bermeris. Günäkärler jogapkärçilige çekilsin» diýip çykyş etdiler.

■ Yaşlar guramasynyň tankydy çykyşlaryny goldadylar

Kitaby tankytlamak üçin neşirýat binasynyň öňüne gelen ýaşlara internet ulanyjylardan hem gyzgyn goldaw ýagdy. Internet ulanyjylar «Zümrüt jaýynda» ulanylýan pedofiliýany suratlandyrýan juda çökder jümleleriň orta çykmagy bilen internet sahypalary sarsgyna giripdi. Yaşlar guramasynyň aktiwistleri kitaby çap eden neşir eden neşirýatyň binasynyň öñünde ýazyjyny we neşirýatt gazaply ýazgardy. Ellerinde «Pedofiliýa ýaly etmiş adatlaşdyrylmaz!», «Çüýremelere ýol bermeris!» ýaly ýazgylar bilen gelen ýaşlara raýatlardan we internet sahypalaryndan gyzgyn goldaw geldi.

■ Intelligensiýanyň köp sanly wekilinden, žurnalistlerden, ýazyjy-şahyrlardan, sungat işgärlerinden hem goldaw geldi

Yaşlaryň tankydy çykyşlaryna döredijilik we sungat işgärleri, žurnalistler internet ýoly we telefon arkaly goldaw berdiler. «Aydınlık» gazetiniň baş redaktory, Watan partiýasynyň Stambul şäheri boýunça munisipialetiniň başlyklygyna kandidat Mustapa İlker Ýüjel, şol gazetiň žurnalistleri Gapbar Yakynja, Mine G.Kyrykkanat we intelligensiýanyň başga-da birnäçe wekilleri şahsy internet hasaplaryndan bihaýaçylykly jümlelerini gazaply ýazgarmak bilen birlikde ýaşlara arka durdular.

■ «Gözüm bilen görmedik bolsam ýazmazdym...»

Bütin bu bolup geçen tankydy çykyşlara garamazdan pedofiliýany ündeýän «Zümrüt jaý» kitabynyň awtory Abdylla Şewki tussag astyna alynmazynyň öňüsyrasy yeniakit.com.tr saýtynyň sowallaryny jogaplanda, öz haýasyzlygyny aklajak bolmakdan utanmady. Hatda ýazan bolgusyz kitabyny «çepeper eser» diýip atlandyran Şewki «Eger men muny başyndan geçirmedik bolsam, ýazmazdymam» diýen sözleri ulandy. Ol özünü aklamasyny şeýle dowam etdi: «Men size dogrymy aýdaýyn. Eger men muny başyndan geçirmedik bolsam, ýazmazdymam. Wakalary suratlandyranymda siziň aýyp hasap edýän sözleriñizi ullanmasam, döreden eserim baş şáýa degmezdi».

Ynha, şol berilen soraglara Şewkiniň beren jogaplary:

- Eseriñizde ýazan setirleriñize garşy gelen tankydy belliklere nähili garaýarsyñyz?
- Bu birgiden adam aýaga galkyp bir adamy depgilemäge çalyşdylar. Diýmek, üstünlik meniň tarapymda. Men bu meselede gutarnykly ýeňiş gazandym. Bu kitapda beýan edilýän hekaýalaryň hersi özbaşyna bir dünýä, özbaşyna bir gymmatlyk. Çünkü men hemmeleri aýaga galdyrmagy başardym. Häzir maňa öňýeten «utançsyz haramzada, ahlaksız eşek we ş.m.» diýip biler. Men haramzada-da däl, ahlaksyzam däl. Üstesine kitapdan ep-esli girdeji gazandym. Men gowy ýerlerde işledim, iň gowy işleriň arasında boldum. Men, näme, etmäge iş tapman, jemgyýete porno edebiýaty wagyz etjek bolýandyr öýdýänizmi? Heý, bu bolup biljek zatmy? Eger men bu ýazgylarym bilen çepeper edebiýata düşünmeýän kütek aňly kişileri aýaga galdyryp bilyän bolsam, çepeper eser maksadyna ýetipdir.
- Yazar zatlaryňzyň doğrudygyna ynanýarsyñyzmy?
- Bu duýgular söz bilen beýan edilse gowy bordy. Eger haýsydyr bir hekaýa bulary berip bilmese, ýagny, hekaýada beýan edilýän waka eseriň başyndan ahyryna çenli wakany gürrüň berýän bolsa, eýýäm bu sözüň doly manysynda güýçli täsir edýän eser bolup

bilmez, kämil eser hem diýip bolmaz. Gynansak-da, bu edebi stil bizde ýoň bolan. Muňa «gür berme» (tahkiye) diýilýär. Bu biziň hekaýalarymyzyň hem birnäçesine mahsus. Meniň bärde etmäge synanyşan zadym bolsa düýbünden başga zat. Men belli bir ýagdaýyň hekaýatyny ýazýaryn we ähli duýgulary söz bilen suratlandyrmaga çalyşýaryn.

– Okyjylar şol setirleri okanlarynda düýrugiýändiklerini aýdýarlar, hekaýa şeýle bolmalymy?

– Muňa düýrükdiriji diýmäge hakyñyz ýok, men muny çeper suratlandyrýaryn. Siz okyjylaň hatarynda bolsaňyz, men ýazyjy hatarynda. Eger siz okanyňyzda, okaýan zadyňyz doly göz öňüne gelýän bolsa, onda mesele ýok. Onds men ýazyjy hökmünde öz maksady diýmek isleyän zadymy diýip oňarypdyryny. Feýzbukdan munça tankydy bellikleriň gelendigini göreňzokmy näme? Eger muňa gymmatlyklar nukdaýnazaryndan seretseňiz, onda ýagday üýtgeýär. Bularyň her birinde döredijilik adamsynyň ussatlygy önde durýar. Tomas Mannyň «Wenesiýada ölüm» atly kitabynda hem pedofiliýa hekaýaty gürrüň berilýändir. Şol eserde gojalşan adam kiçijik çagajygy jany-teni bilen söýyär. Netijede onuň ýazan romany kämil eser.

– Çagaňyz barmy ýok, ony bilemok welin, eger bu eseri çagaňyz okasa, özüňizi nähili duýarsyňyz?

– Bu kitap kämillik ýaşyna ýetmedik çagalara niýetlenip ýazylmady, uly ýaşlylar üçin, ýagny, eserdäki hekaýalar we beýan ediliş stili uly adamlaryň düşünjesine laýyklanyp ýazyldy. Eseri filosofiýadan we çeper edebiýatdan ýeterlik derejede habarly, 25 ýaşdan ýokary okyjylar okap biler.

– Emma kitabyňyzda (25+) diýen ýaly ýaş belligi ýok ahyryny?

– Meniň etjek belligim şeýle: bu kitapda ýerleşdirilen hekaýalaryň hemmesi-de gowy. Islän adam okap biler, ýöne garşylykly tankyt bilen däl. Çeper suratlandyrma bolan tekstde näme aýyp bolup biler? Eger beýtjek bolsaňyz, çeper edebiýatyň, sungatyň hemmesini cukura gapgaralyň.

– Siziň pikiriňize görä baha beriljek bolsa, pornofilmlerem sungat. Emma pornografiýa kanuny taýdan gadagan. Kämilllik ýaşyna ýetmedikleriň pornosyny wagyz etmegin-ä kanuny taýdan agyr jezalary bar. Siziň ýazanlaryň kämillik ýaşyna ýetmedikleriň pornosyndan näme tapawudy bar?

– Çeber pornolaryň dürli görünüşleri bar. Meselem, ***-niňem kinofilmleri bar, olaryň hersi özbaşyna eser. Muňa derek narkobaronlar hakynda Latyn Amerikada surata düşürilen kinofilmlerem bar, olaryň hiç biriniňem tomaşa ederligi ýok. «Men pornofilmlere tomaşa edemok, bihaýaçylykly zat» diýenlerem, iň bolmanda bir gezek pornofilmlere tomaşa edendir. Meniň kitabymda bolsa beýle zat ýok. Men diňe sözler bilen beýan etmäge çalyşdym.

– Kitabyňzdaky şol jümleleri okanlary oňaýsyz ýagdaýa düşürerin öýdeňzokmy?

– Türkiýede känbir kitap okalyp barlanok. Özem meniň kitabymyň okalmagyny gaty bir ynandyryjy göremok. Kimdir biri maňa: «Doganjygym, seniň kitaplaryň hemmesi satylyp gutaryldy» diýse, dogrusy geň galardym. Türkiýede kitap okaýan barmy näme? Ýurdumyzda bir hepdäniň dowamında bary-ýogy ýedi kitap satylýar. Ýagny ortada kitap şowhuny ýok. Kim alypdyr, kim okap täsirlenipdir?..

– Medeniýet we turizm ministrligi, Adalat ministrligi ee Maşgala ministrligi siziň garşınyza aýyplaw talapnamasy bilen çykyş etdi. Bu barada diýjek zadyňyz barmy?

– Men bu kitaby Medeniýet ministrliginiň ýörite rugsady bilen neşir etdirdim. Indi näme üçin meni aýyplamaga synanyşýarlar? Bu kitap özbaşdak çap edilmedi, Medeniýet ministrliginiň rugsatnamasy esasynda çap edildi. Rugsadyň berensoň kitabyň içinde «pylan bar eken, pysmydan bar eken» diýmäge hakyň barmy? Başda seretmeli eken-dä! Olar hemme zady gözden geçirrenomalar my näme? Meselem, hazır kommunistik pikirli kitap ýaz, derhal bagtyň ýatyrarlar.

– Bular ýaly çepeleşdirmeler bilen azgyn duýgulara meýilli adamlara ýol görkeziji bolýandyryň öýdeňzokmy? Ýagny ýaramazlygy we azgynçylygy wagyz etmek dälmi bu?

– Kitap realistik däplere eýerilip ýazyldy. Hekaýalar hem realistik däpleriň çygrynda toslanyp tapylan sýužetler. Bärde ýazyjynyň etmek isleýän zady: okyjyda düyrükdiriji we azgynlygy ýazgaryjy duýgulary oýarmak. Nebsimiz agyrsa-da, Türkíyede ýeke hekaýany okap gutarmaga sabyr-takaty ýok ejiz adamlar kän. Galyberse-de, meseläniň başga bir tarapy bar: haýsydyr bir ýazyjy pedofiliýa meýil döretmeli bolsa, gel-gel muny men etmelimi? Men şolar ýaly derejede ussat ýazyjy däl. Orhan Kemal ýazsa bolardy, ýogsa-da, olam ýazdy ahwetin.

– Haýbat atmaga synanyşýanlar barmy?

– Bar. Meselem meni kyhlap bilerler. Şolar ýaly derejede kütek düşunjeli adamlar bar, sähel zady bahana edip janyňa kast edip bilýärler. Söbügime düşüp bir ýerlerde öldürmekleri daş däl. Ýeri, meni öldürdiňem-dä, porno guitarýarmy? Pedofiliýa guitarýarmy? Bularyň hemmesi adamzat dünýäden ýok bolup gidýänçä dowam etjek zatlar. Edep-terbiýe we bilim berlişi gowy bolsun...

www.yeniakit.com.tr

www.aydinlik.com.tr

Internet maglumatlary esasynda taýýarlandy. Edebi tankyt